

PEP MIRALLES: L'ART AL SERVEI DE LES NOVES POLÍTIQUES

Javier Benet

QUAN JA FA ALGUN TEMPS COMENÇA EL DESGEL en forma de despolitització, molts artistes que havien fet bandera del compromís amb la societat, fugiren de tals barricades per refugiar-se en llenguatges més purs i entotsolats, sense referències a l'exterior. Avui, quan la ressaca de aquelles ideologies sembla també superada, la direcció d'aquell viatge sembla invertir-se i la política és el port d'acollida per als cansats de formalismes i discursos endogàmics. La Sida és només un dels banderins de reenganxament per a aquests artistes activistes, i és potser la raó que explica que Pep Miralles (que als seus darrers treballs ha tractat diverses conseqüències socials d'aquesta malaltia) haja col·locat la institució pastoral per excel·lència al centre de la denúncia. L'actitud de l'Església Catòlica per acarar aquesta pandèmia sembla que sols coneix les fórmules del terror i la repressió, aquesta tècnica mil·lenària de submissió basada en l'explotació de la por popular.

Clar que en aquest regrés, un tant nostàlgic, a l'engajament, res no serà igual: ni estratègies ni programes, que en gran part cal repensar. Avui la política té moltes més dimensions, però sobre totes elles hi ha una que no es deixa ultrapassar: l'individu i el seu desig personal de felicitat. Qualsevol acció, mesura, estratègia, moviment ha de partir de l'horitzó insuperable de les noves subjectivitats postconvencionals. Altra cosa és que aquest mateix horitzó individualista siga una càrrega insuportable per a molts, que genere diferents patologies, que s'intente compensar amb renascudes estructures mítiques... Però de qualsevol manera una dimensió fonamental de la política moderna serà la referència al cos humà: al cos físic com escenari de les forces

socials, ideològiques, dels moviments de resistència. Es tracta d'allò que s'ha anomenat biopolítica.

Ha estat a partir de la recepció francesa de Nietzsche, de Bataille a Foucault, quan aquests temes han cobrat sentit i dimensió. Aquest darrer autor ha mostrat molt clarament la relació directa i essencial dels dispositius que aspiren no sols a disciplinar, sinó a constituir la sexualitat. És tracta de mecanismes més subtils que els de la repressió o la ideologia, que demanden microanàlisis de totes les pràctiques socials i exigeixen noves estratègies polítiques de resistència. L'últim Foucault intentà reencontrar alguna noció d'individualitat des de la que resistir els processos normalitzadors de l'Estat, l'Església i altres institucions. Un altre filòsof, Deleuze, ha suggerit que és el plaer l'únic mitjà de retrobar-se les persones davant les tecnologies socials alienants.

És possible que aquestes noves recerques d'allò polític hagen d'incloure algun ingredient religiós, nous models d'espiritualitat. Les fórmules purament il·lustrades i racionalitzadores es mostren a hores d'ara impotents per ordenar el món. Per suposat, no és aquesta possible espiritualitat allò que la sèrie de Miralles rebutja, sinó a l'Església com institució, pregonera d'una «salut» moral tan artificial com la de cossos construïts, prefabricats, inventats per refusar tot virus, i, doncs, blindats davant qualsevol «diferència».

En aquest regrés a la política, allò important és reconèixer que no és aquesta la que ens aliena, sinó la falta d'aquesta. Ara es comença a reconèixer que la privacitat i l'individualisme ferotges són atzucars en definitiva, que la impotència i l'odi que enverinen la vida social són la conseqüència de deixar a les persones fora dels àmbits de decisió. El sentiment de no haver res a fer, de no poder canviar res, el trobar-se fora de qualsevol responsabilitat, congria aquest altre sentiment més torturat de l'odi impotent, que resulta l'antesala del feixisme, és a dir, d'obeir el primer desaprensiu que pretenga arranjat el món.

Aquesta dimensió humana, aquesta vida activa i mundana, que els antics tenien per la més excelsa, cobra avui nou sentit. Davant el desprestigi que cobreix avui aquesta esfera, urgeix pensar-nos de nou com a subjectes polítics, subjectes que a més a més carreguen amb tota la complexitat tràgica que comporta sempre l'haver de prendre decisions concretes, amb les quals acarar els problemes d'aquest nostre únic món.

RESERVES
I
COMENTARIS